

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΧΩΡΟΙ ΔΡΑΣΗΣ, ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΛΟΦΟ ΤΗΣ ΓΟΡΙΤΣΑΣ
ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΕΛΕΝΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: ΙΡΙΣ ΛΥΚΟΥΡΙΩΤΗ
ΙΟΥΛΙΟΣ 2008

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 6913/1
Ημερ. Εισ.: 11-021-2009
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΑΜ
2008
ΑΝΑ

01. Περιγραφή θέματος.
 02. Τοποθέτηση κτιρίων στην περιοχή.
 03. Σκοπός της επέμβασης.
 04. Περιγραφή των κτιρίων, περιήγηση στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους.
 05. Κτιριολογικό πρόγραμμα κτιρίων I, II, III.
 06. Σχέδια:
 - Τοπογραφικό διάγραμμα, κλίμακα 1:5000.
 - Διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου, κλίμακα 1:1000
 - Κάτοψη ισογείου κτίριο I, κλίμακα 1:200.
 - Κάτοψη ορόφου κτίριο I, κλίμακα 1:200.
 - Κάτοψη ισογείου κτίριο II, κλίμακα 1:200.
 - Κάτοψη ορόφου κτίριο II, κλίμακα 1:200.
 - Κάτοψη ισογείου κτίριο III, κλίμακα 1:200.
 - Κάτοψη ορόφου κτίριο III, κλίμακα 1:200.
 - Όψεις κτιρίων I – II – III, κλίμακα 1:200.
 - Τομές κτιρίων I – II – III, κλίμακα 1:200.
 - Λεπτομέρεια υπαίθριων καθισμάτων κλίμακα 1:10
 - Φωτογραφικές απεικονίσεις των κτιρίων.
 07. Εξέλιξη μορφής κτιρίων.
 - Φωτογραφικές απεικονίσεις διαδικασίας μακετών.
 08. Παράρτημα: Γεωγραφική - Ιστορική αναδρομή.
- Βιβλιογραφία.
- Πηγές.

Η διπλωματική αυτή εργασία αφορά την δημιουργία κατασκευών σε συνδυασμό με την χάραξη διαδρομών, στο λόφο της Γορίτσας.

Ο λόφος της Γορίτσας βρίσκεται στην είσοδο του Παγασητικού κόλπου και αποτελεί ένα μικρό ύψωμα 200 m, πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Στο βόρειο άκρο του, ενώνεται με ένα στενό λαιμό με τον κύριο όγκο του Πηλίου, του οποίου ουσιαστικά αποτελεί ένα μικρό ύψωμα στους πρόποδες του (έτσι εξηγείται και η ονομασία του λόφου Goritsa δηλαδή μικρό βουνό, σε αντιπαράθεση με το Πήλιο, το μεγάλο βουνό που ονομάζεται Gora). Δυτικά του λόφου της Γορίτσας απλώνεται η μεγάλη πεδιάδα του Βόλου και νοτιοανατολικά του λόφου απλώνεται η πεδιάδα της Αγριάς και των Λεχωνίων.

Όσον αφορά την ιδέα τοποθέτησης των κτιρίων στην ευρύτερη περιοχή του λόφου της Γορίτσας, αλλά και την επιλογή των συγκεκριμένων σχημάτων ελήφθη υπόψη ο προσανατολισμός σε συνδυασμό με τις οπτικές φυγές, το φυσικό έδαφος, αλλά και την ενοποίηση των κτιριακών όγκων. Εξομαλύνθηκαν οι έντονες υψομετρικές διαφορές, ώστε να διευκολυνθεί η κίνηση του επισκέπτη στο συγκρότημα.

Δημιουργείται λοιπόν ένα σύστημα χαράξεων για την χωροθέτηση των κτιρίων στην περιοχή, το οποίο ακολουθεί τις φυσικές κλίσεις του εδάφους.

Το σύστημα λοιπόν αυτό, ορίζει τα περιγράμματα των κτιρίων τα οποία προέκυψαν από τις χαράξεις οπικών φυγών με νότιο προσανατολισμό, από δύο σημεία αναφοράς:

1. το παρατηρητήριο, το οποίο κατασκευάστηκε κατά την περίοδο της Κατοχής -1940 με δυτικό προσανατολισμό
2. το εκκλησάκι της Ζωοδόχου Πηγής με ανατολικό προσανατολισμό.

Τα δύο σημεία αναφοράς βρίσκονται στο ψηλότερο σημείο δημιουργώντας νοητές τομές στον ορεινό όγκο του λόφου της Γορίτσας.

Συνδυάζοντας τις οπτικές φυγές με τις χαράξεις εφαιπτόμενων στις ισοϋψείς, δημιουργούνται τραπέζια σχήματα όπως επίσης και διαδρομές ενοποίησης αυτών, τα οποία λειτουργούν ως κτιριακή επέμβαση στην περιοχή.

Η επέμβαση στο λόφο της Γορίτσας αποτελεί την προέκταση μιας αστικής διαδρομής, η οποία καταλήγει στο φυσικό τοπίο και έχει κτιριακές απολήξεις οι οποίες έχουν ενημερωτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα. Οι κτιριακές επεμβάσεις, λειτουργούν σαν στάσεις, της πορείας του επισκέπτη στο λόφο της Γορίτσας.

Η λογική που υιοθετήθηκε στο σχεδιασμό των κτιρίων, είναι αυτή της συνεχούς κίνησης από τον ανοιχτό χώρο(ύπαιθρος), στον κλειστό(κτίριο) και πάλι στον ανοιχτό. Χαράζεται μία ροή η οποία καθορίζεται από τους κτιριακούς όγκους οδηγώντας τον επισκέπτη στους χώρους των δραστηριοτήτων.

Το πρώτο κτίριο που συναντά ο επισκέπτης έχει ενημερωτικό χαρακτήρα. Στο ισόγειο υπάρχουν τα γραφεία διοίκησης, με προσωπικό το οποίο ενημερώνει αλλά και καθοδηγεί τον επισκέπτη, όπως επίσης και μία βιβλιοθήκη με αναγνωστήρια με ιστορικό υλικό για τον λόφο της Γορίτσας. Η εξωτερική είσοδος για τον όροφο γίνεται μέσω ραμπών αλλά και με ένα κλιμακοστάσιο το οποίο βρίσκεται μέσα στο κτίριο. Στον όροφο υπάρχει ένας χώρος περιοδικών εκθέσεων.

Συνεχίζοντας την πορεία του, ο επισκέπτης βγαίνει σε έναν ανοιχτό χώρο που ενοποιεί το πρώτο με το δεύτερο κτίριο, όπου κατά τους θερινούς μήνες ο εκθεσιακός χώρος προεκτείνεται εξωτερικά.

Ακολουθώντας την πορεία που ορίζουν οι ράμπες, ο επισκέπτης μπαίνει στο δεύτερο κτίριο. Το ισόγειο λειτουργεί ως μουσειακός χώρος που φιλοξενεί μόνιμα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής. Η είσοδος στον όροφο γίνεται, εσωτερικά με ένα κλιμακοστάσιο, αλλά και εξωτερικά με ράμπες οι οποίες αποτελούν συνέχεια της πορείας του επισκέπτη από τον ανοιχτό στον κλειστό χώρο. Στον όροφο υπάρχει ένας χώρος χαλάρωσης και ξεκούρασης στην διαδρομή του επισκέπτη.

Ακολουθώντας λοιπόν τις εξωτερικές χαράξεις ο επισκέπτης οδηγείται στην τρίτη και τελευταία στάση της διαδρομής του.

Στην πορεία του συναντά σημεία όπου τα τοιχεία στήριξης του εδάφους λειτουργούν και σαν καθίσματα με θέα τη θάλασσα. Ολοκληρώνοντας την διαδρομή καταλήγει στην τρίτη στάση η οποία φιλοξενεί εποχιακά συναυλιακές και θεατρικές παραστάσεις. Η οροφή ισόγειου του τρίτου κτιρίου λειτουργεί σαν σκηνή με υπόβαθρο το φυσικό τοπίο, και τα καθίσματα του κοινού ενσωματώνονται στις κλίσεις του φυσικού εδάφους.

Στο ισόγειο υπάρχουν οι χώροι που φιλοξενούνται οι δραστηριότητες των μελών του θεατρικού θιάσου ή των μελών των μουσικών συγκροτημάτων, όπως επίσης και ένας ανοιχτός χώρος εξυπηρέτησης για το κοινό.

ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΚΤΙΡΙΟ I

- ισόγειο E=230,00m²
χρήσεις :
 - χώρος υποδοχής
 - χώρος γραφείων προσωπικού
 - βιβλιοστάσια - αναγνωστήρια
 - κοινόχρηστο self service bar-café
 - WC κοινού - εργαζομένων

- όροφος E=209,00m²
χρήσεις :
 - πληροφορίες - έλεγχος
 - εκθεσιακός χώρος

ΚΤΙΡΙΟ II

- ισόγειο E=228,00m²
χρήσεις :
 - χώρος υποδοχής
 - πληροφορίες - έλεγχος
 - μουσειακός χώρος

- όροφος E=182,00m²
χρήσεις :
 - bar - cafe
 - WC κοινού - WC AMEA

ΚΤΙΡΙΟ III

- ισόγειο E=1.575,00m²
χρήσεις :
 - bar - cafe
 - χώρος πώλησης αναμνηστικών
 - WC κοινού - WC AMEA
 - Studio
 - Χώρος κουρδίσματος
 - Καμπαρίνια
 - Χώρος maquillage

- Αποθήκη
- Αποδυτήρια - WC
- σκηνή $E=1.260,00m^2$

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΟΔΟΙ
 ΚΥΡΙΑ ΟΔΟΣ ΑΡΧΑΙΑ
 ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΟΔΟΙ
 ΑΡΧΑΙΑ
 ΧΩΡΟΣ ΠΡΑΣΙΝΩ
 ΟΙΚΟΔΟΜΩ
 ΤΕΤΡΑΓΩΝ
 ΚΟΛΥΜΒΗΤΗΡΙΟ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ

ΣΗΜΕΙΟ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ Γ

ΣΗΜΕΙΟ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ Δ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΤΑΞΥ
ΣΗΜΕΙΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ

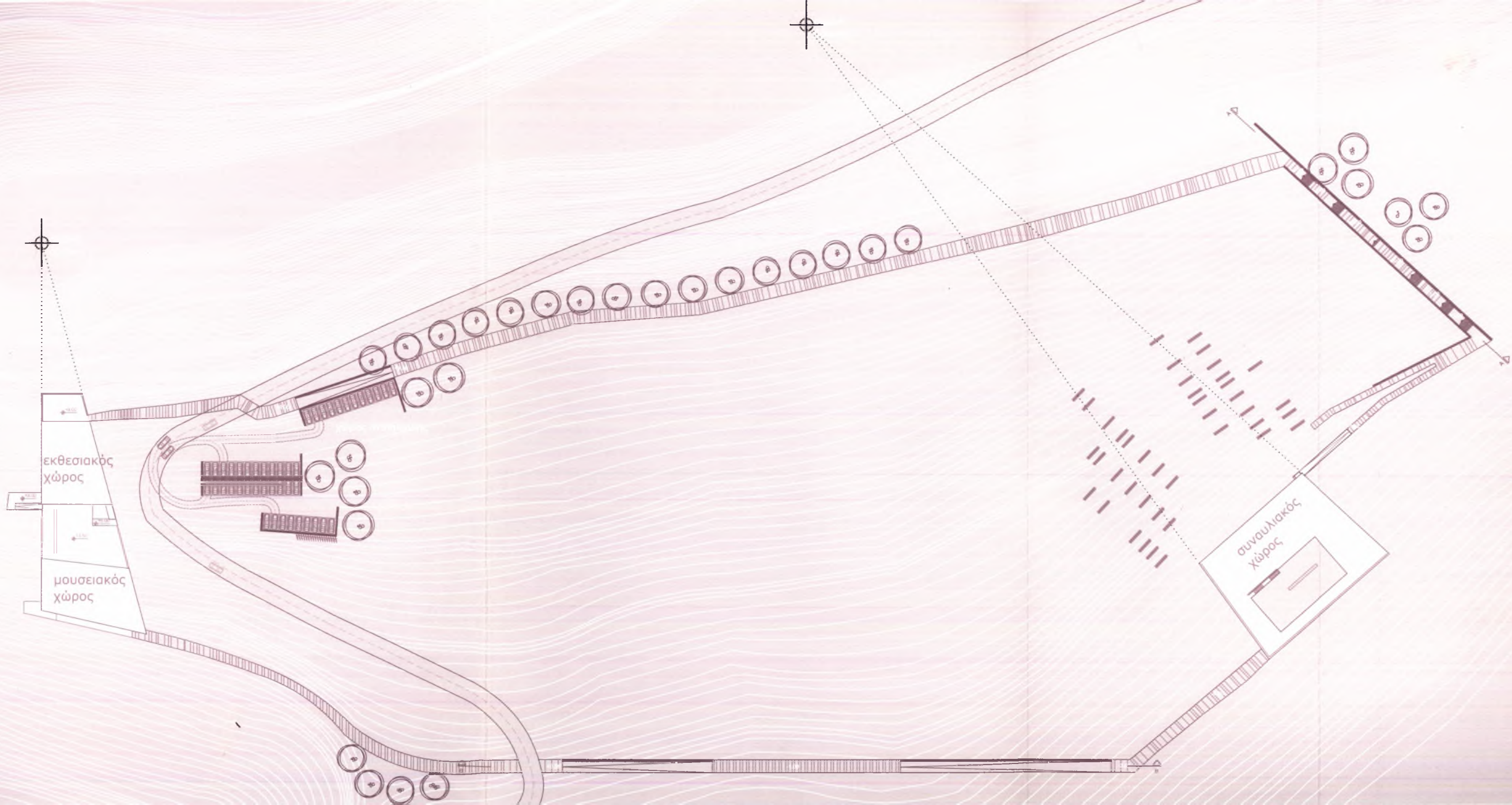
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ

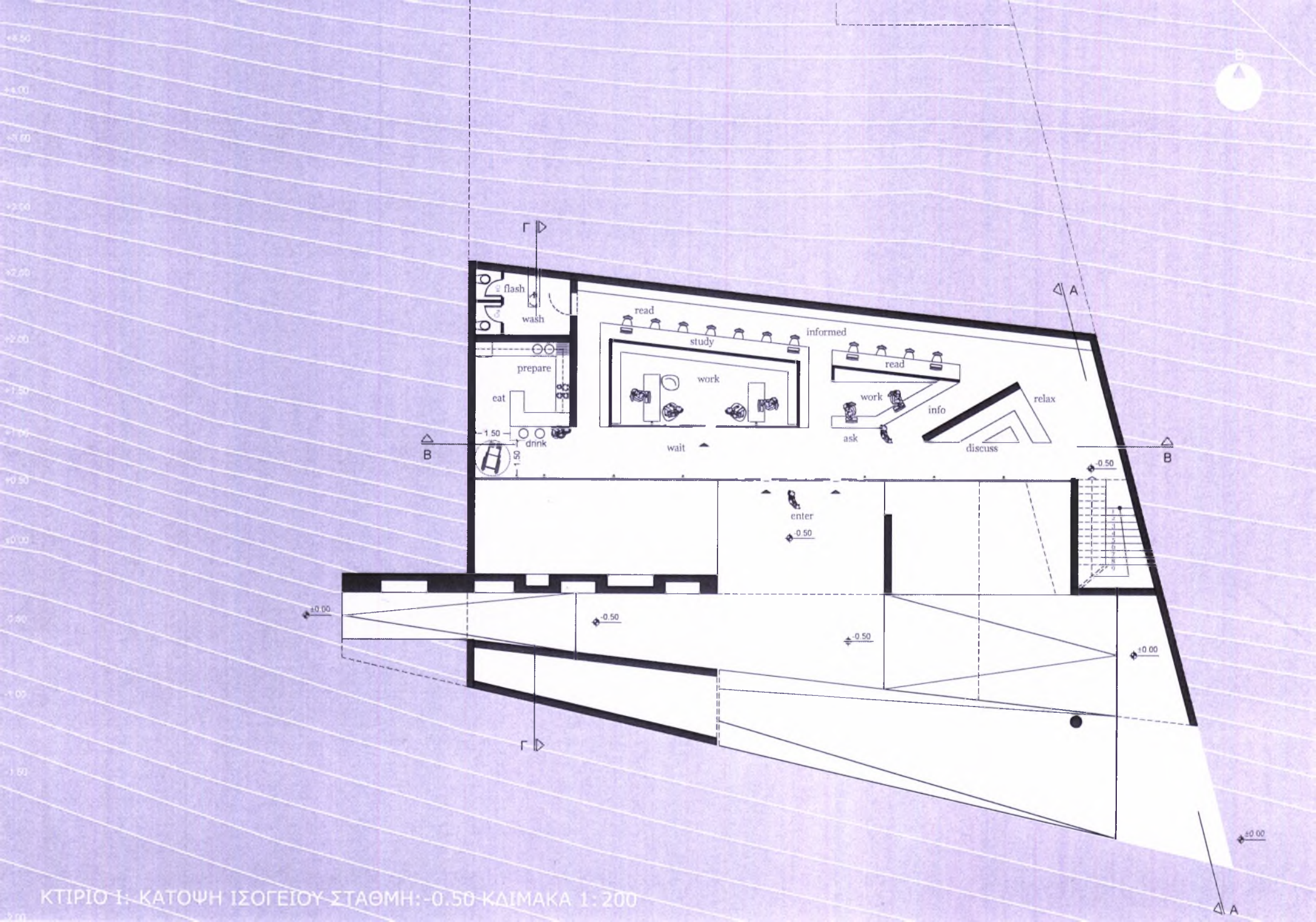
ΟΔΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ
 ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΕΖΩΝ
 ΕΦΑΓΓΤΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ
 ΙΣΟΥΨΕΙΣ
 ΟΠΤΙΚΕΣ ΦΥΓΕΣ

ΚΑΒΟΣ 1
 ΚΑΒΟΣ 2
 ΧΩΡΟΣ ΑΡΧΑΙΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ
 ΧΩΡΟΣ ΑΡΧΑΙΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ
 ΑΠΟΜΕΙΝΑΡΙΑ ΑΡΧΑΙΟΥ
 ΤΕΙΧΟΥΣ

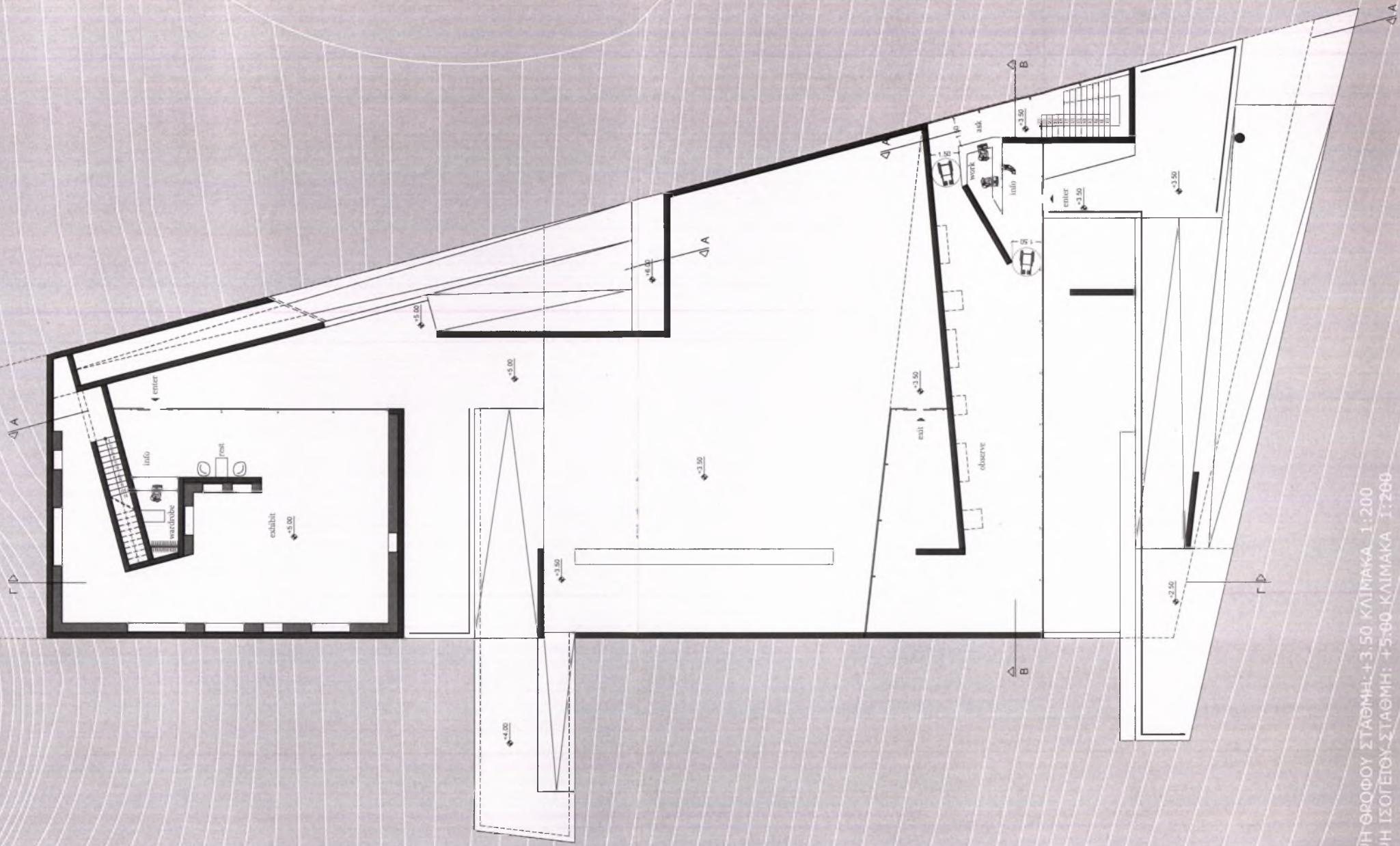

σημείο έκτασης 2

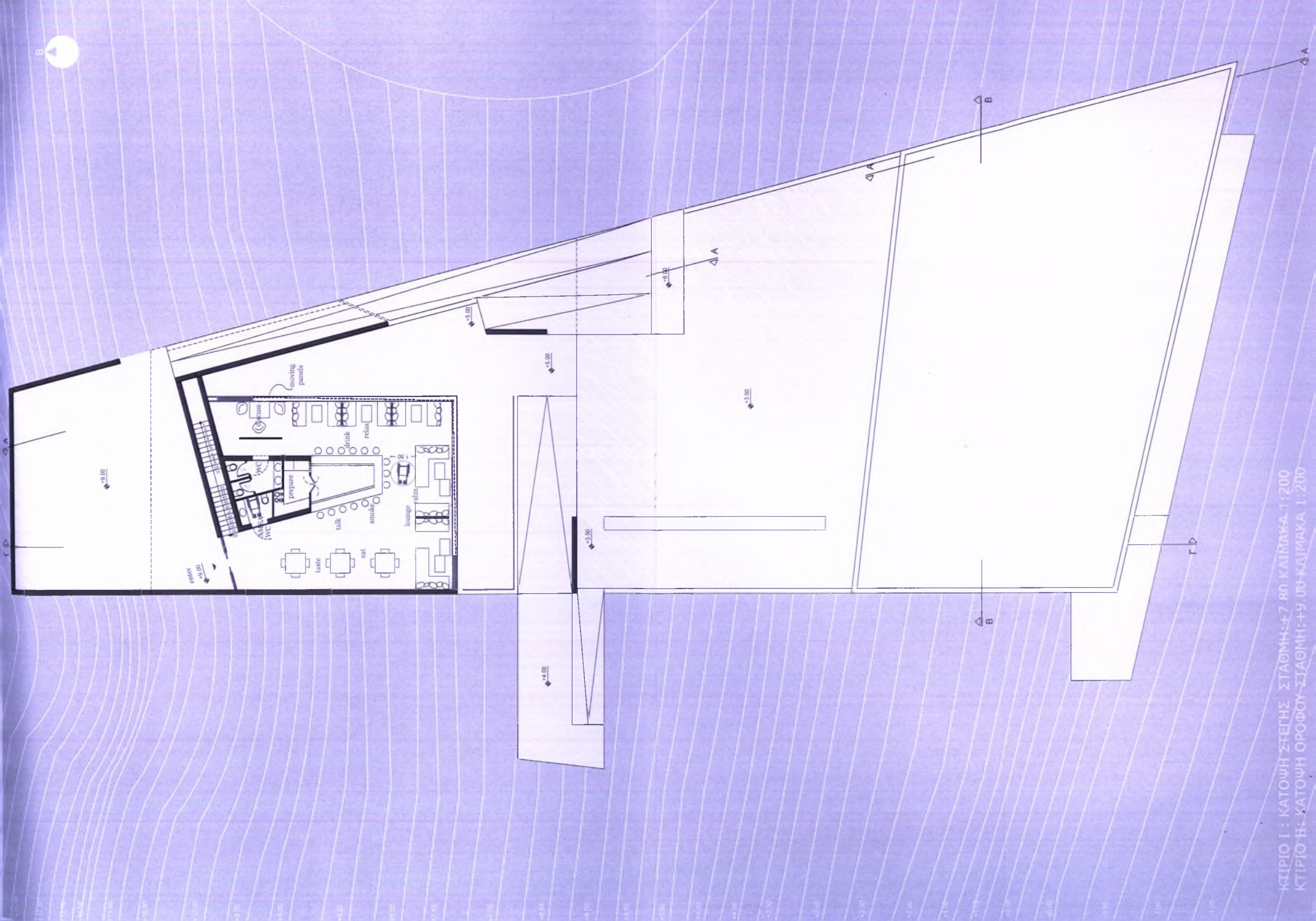

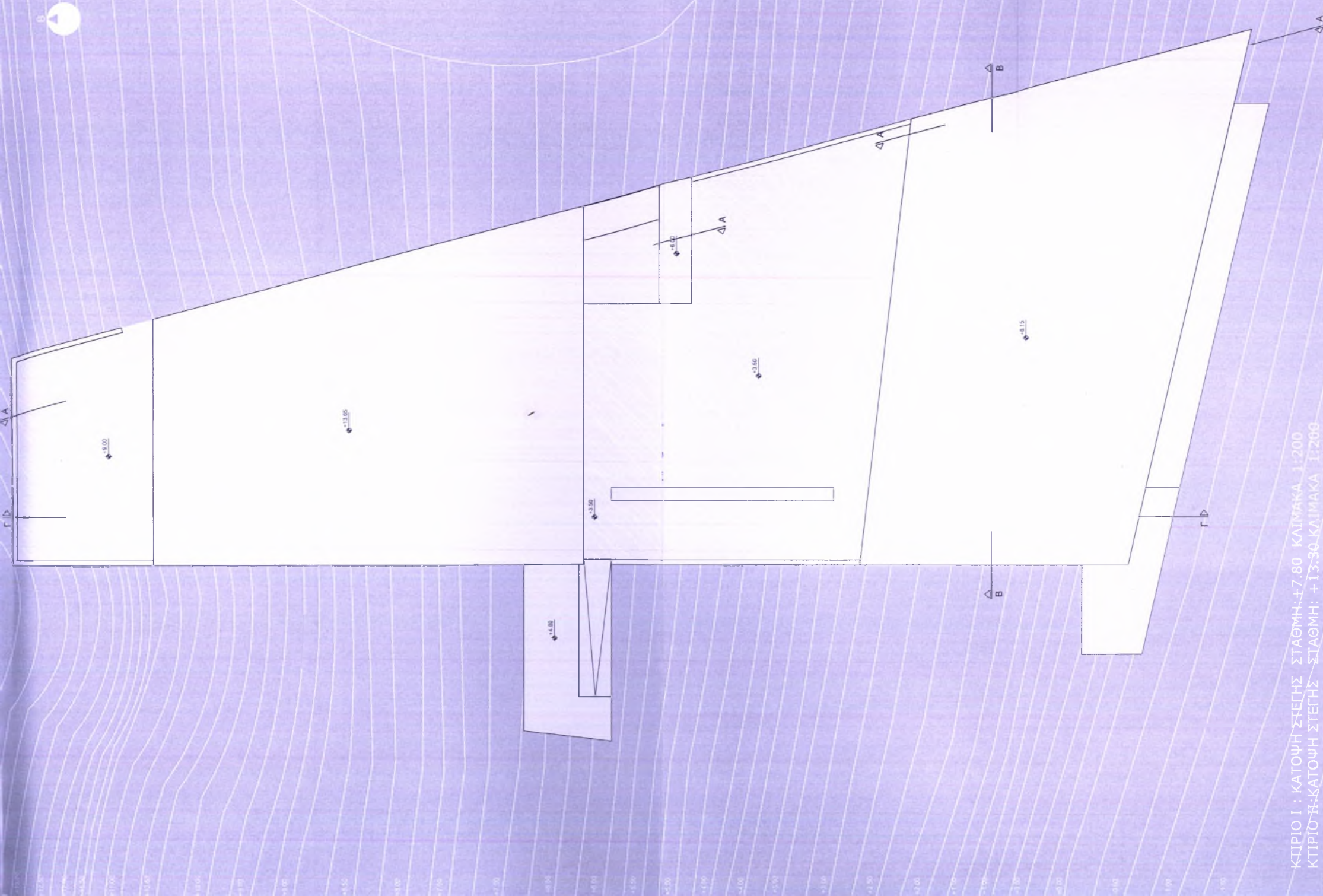
ΚΤΙΡΙΟ 1: ΚΑΤΩΦΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ ΣΤΑΘΜΗ: -0.50 ΚΛΙΜΑΚΑ 1: 200

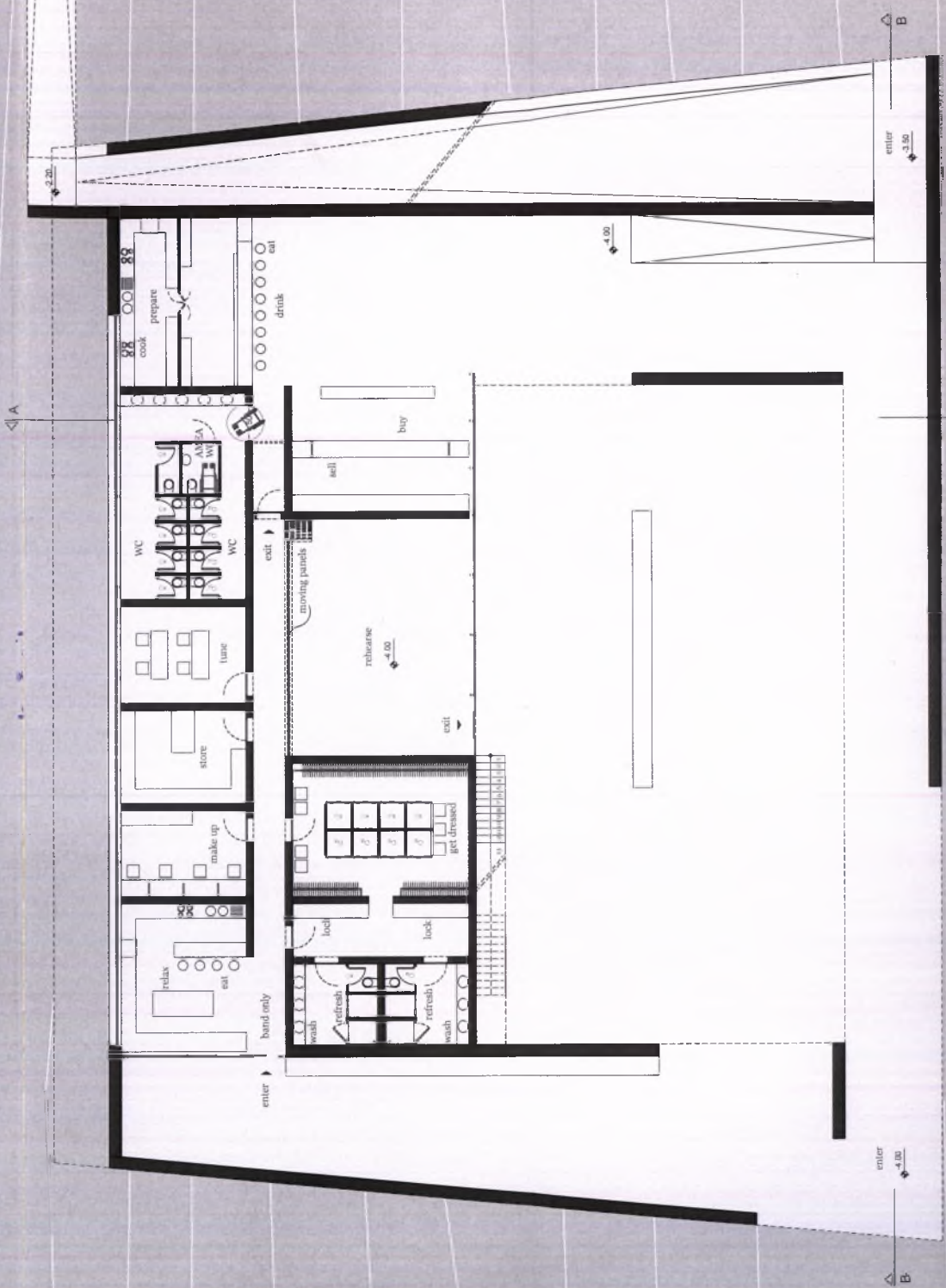
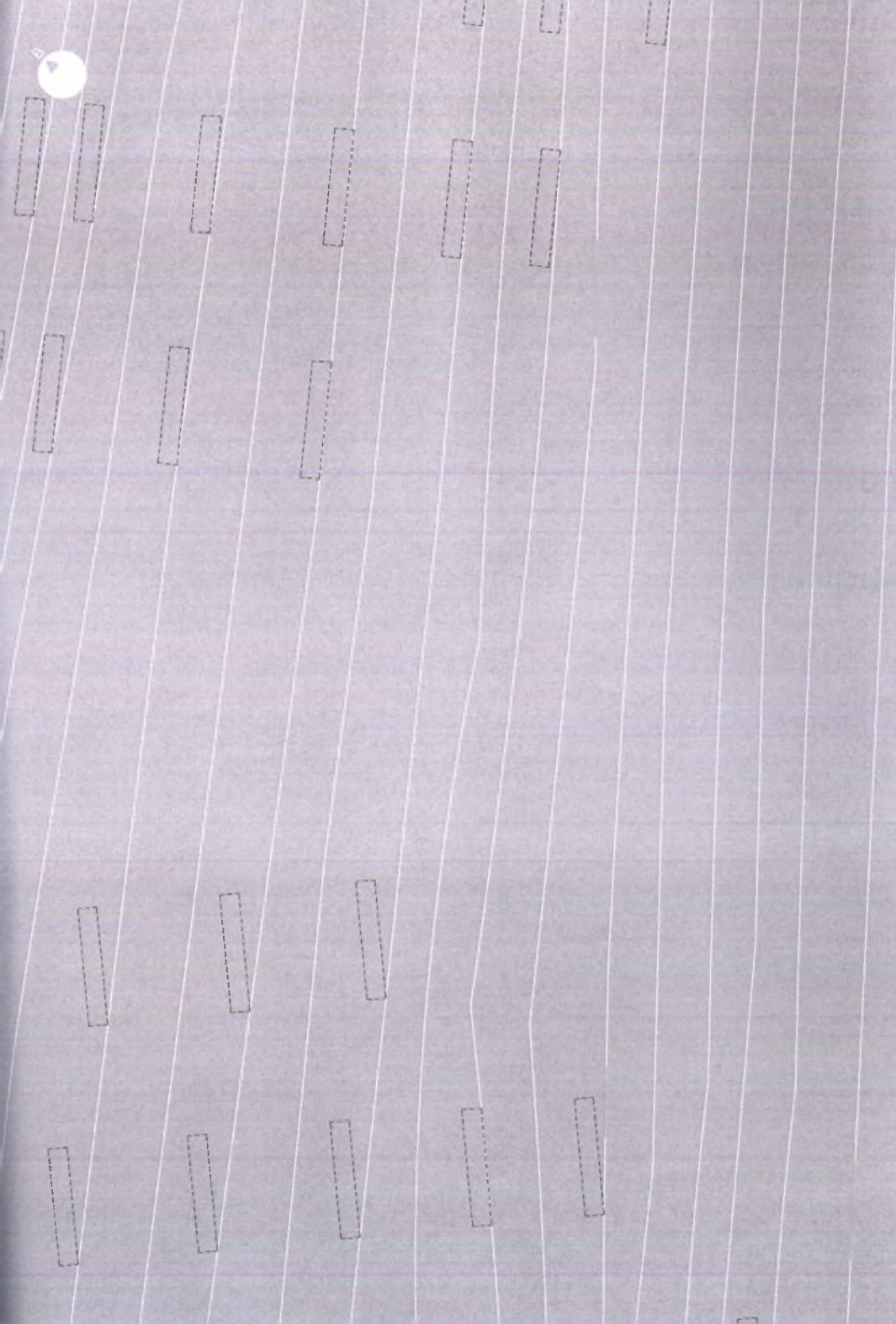
ΚΣΠΡΙΟ Ι : ΚΑΤΩΦΗ ΦΡΟΦΟΥ ΣΤΑΘΜΗ - +3.50 ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200
 ΚΣΠΡΙΟ ΙΙ: ΚΑΤΩΦΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ ΣΤΑΘΜΗ - +5.00 ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

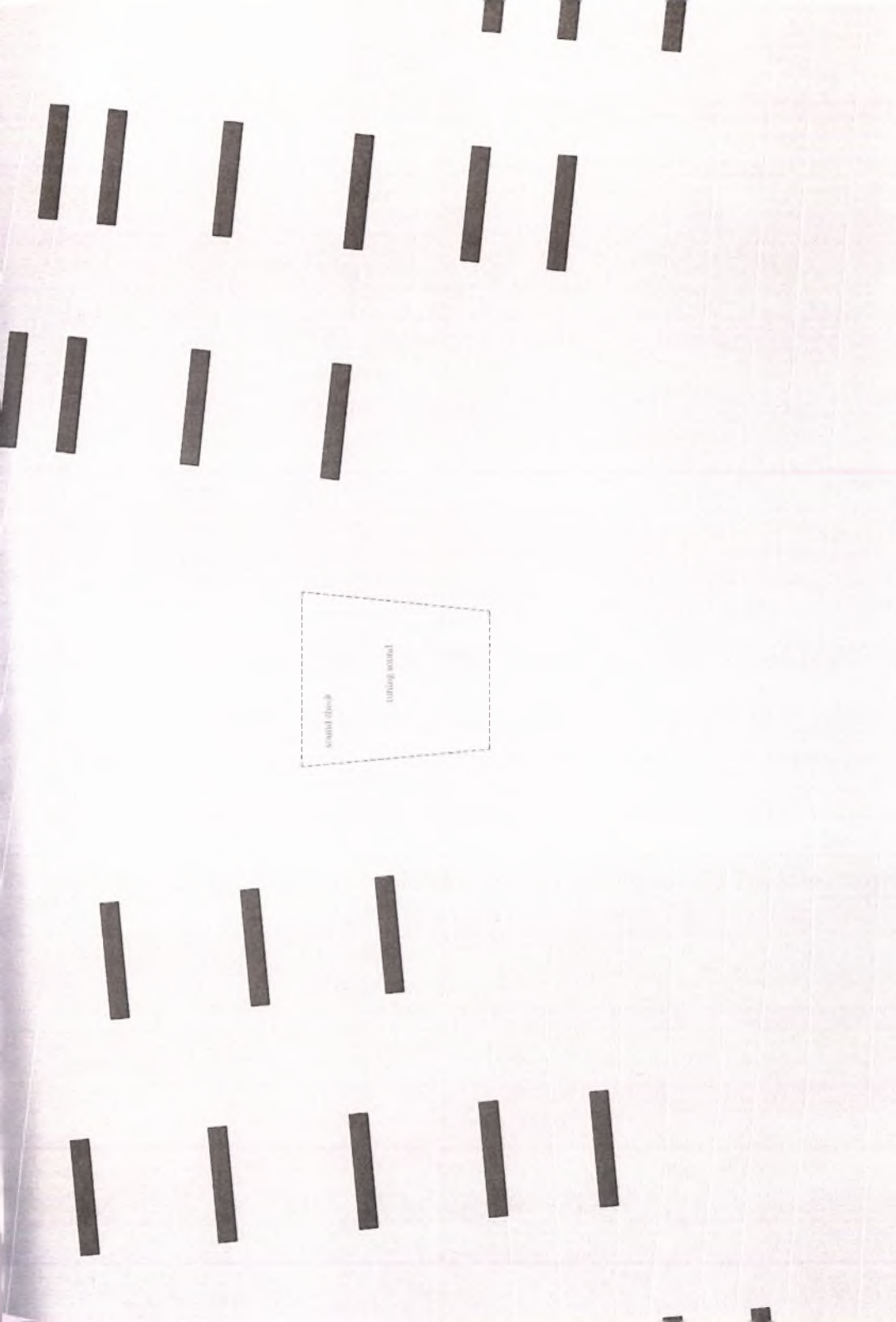
ΚΤΙΡΙΟ Ι : ΚΑΤΩΦΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΑΘΜΗΣ+7.80 ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200
 ΚΤΙΡΙΟ ΙΙ : ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ ΣΤΑΘΜΗΣ+9.00 ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

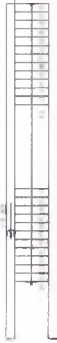
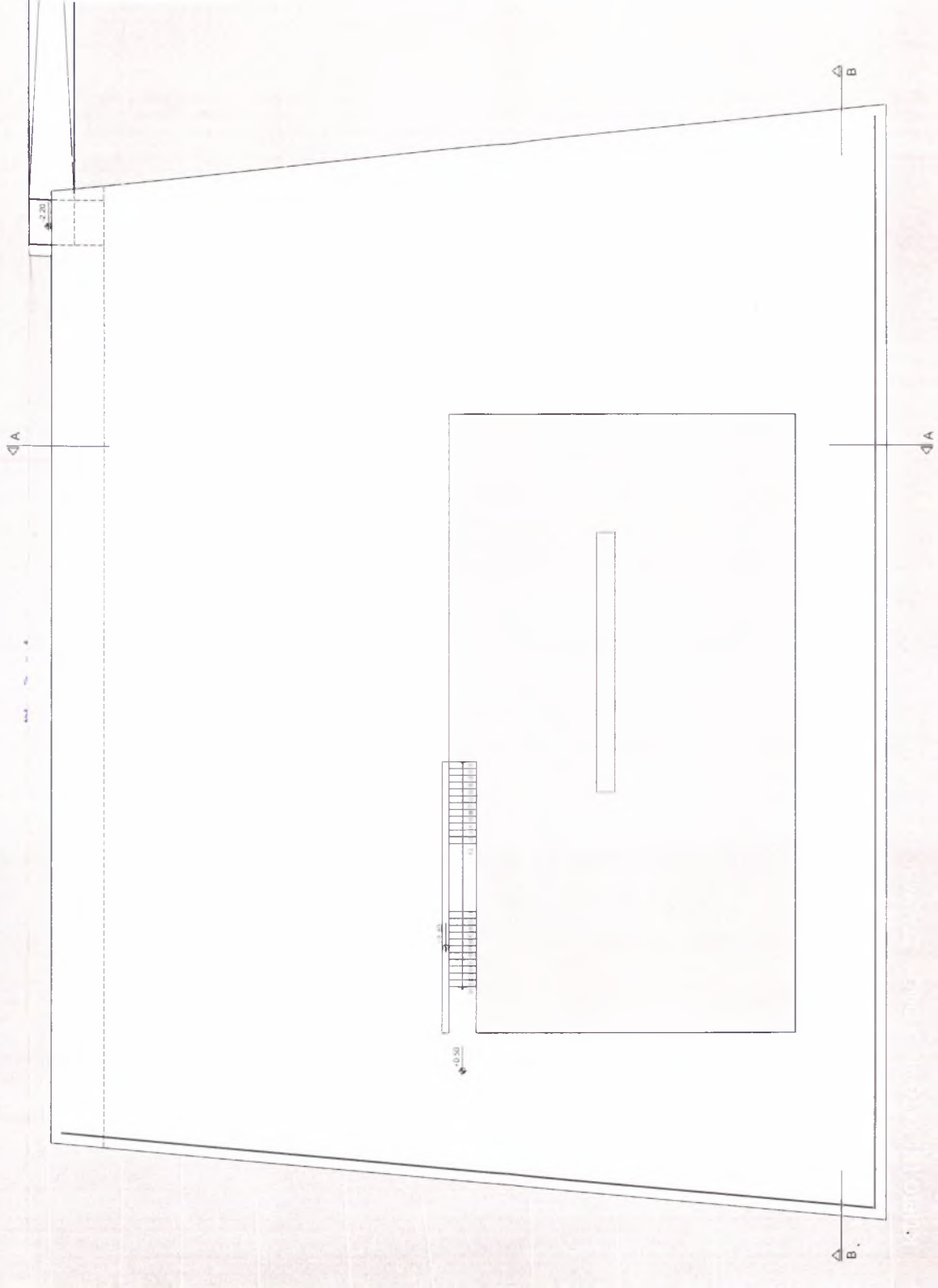
ΚΤΙΡΙΟ Ι : ΚΑΤΩΦΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΑΘΜΗ: +7.80 ΚΑΙΜΑΚΑ 1:200
 ΚΤΙΡΙΟ ΙΙ: ΚΑΤΩΦΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΑΘΜΗ: +13.30 ΚΑΙΜΑΚΑ 1:200

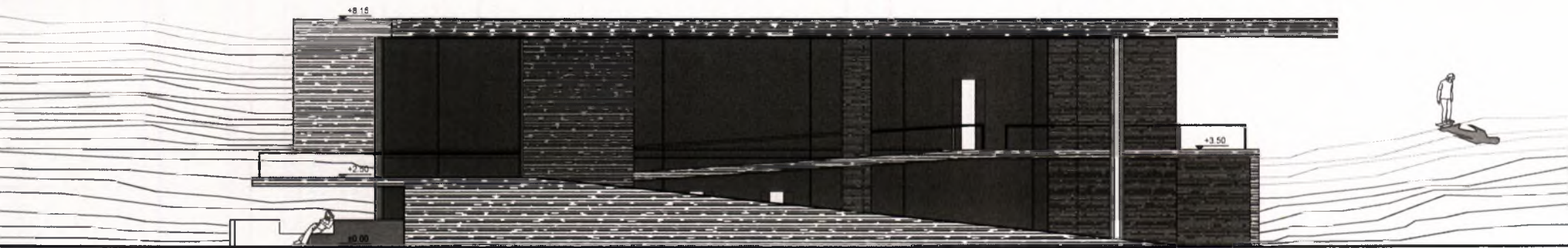

ΚΤΙΡΙΟ ΙΙΙ: ΚΑΤΩΦΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ ΣΤΑΘΜΗ: -4.00 ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

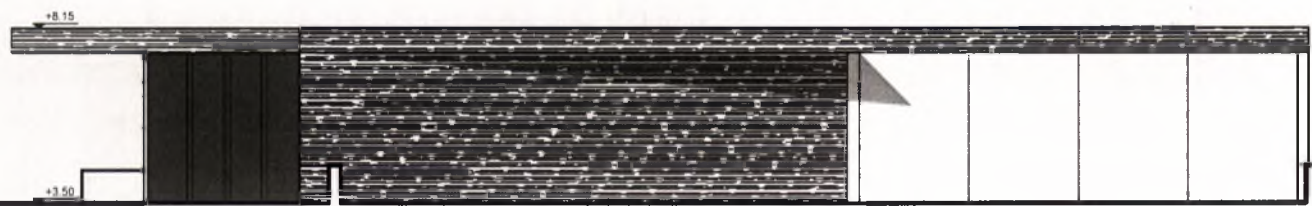

wind clock
tuning sound

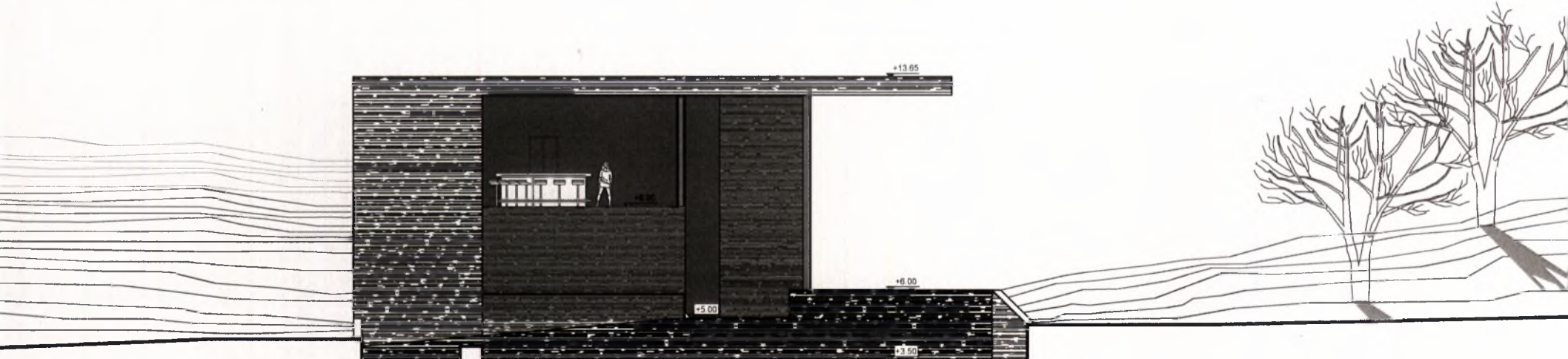

ΝΟΤΙΑ ΘΨΗ ΚΤΙΡΙΟ Ι ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

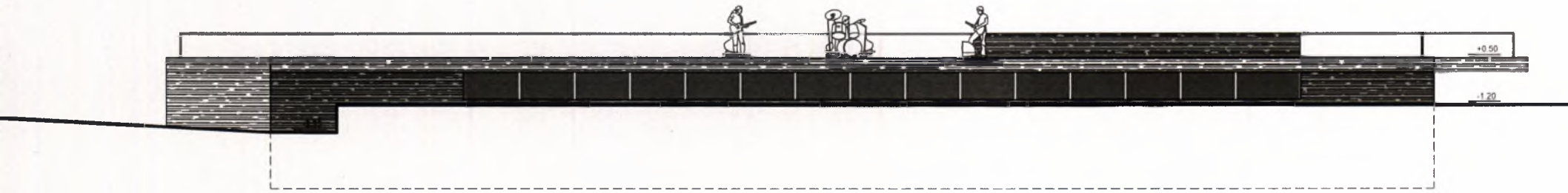
ΒΟΡΕΙΑ ΘΨΗ ΚΤΙΡΙΟ Ι ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

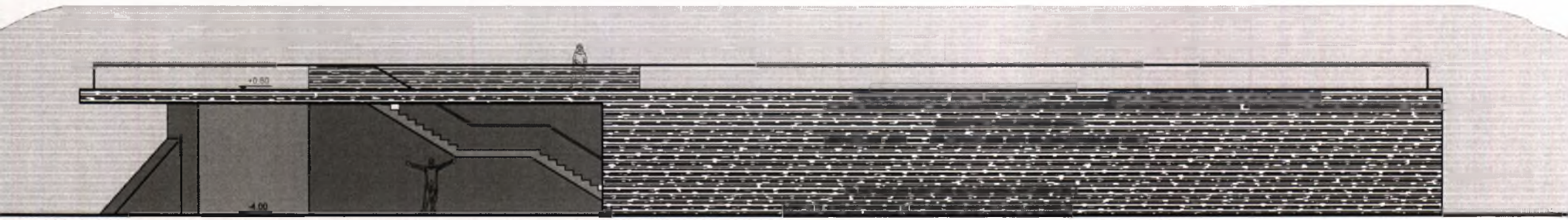
ΝΟΤΙΑ ΘΨΗ ΚΤΙΡΙΟ Ι ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

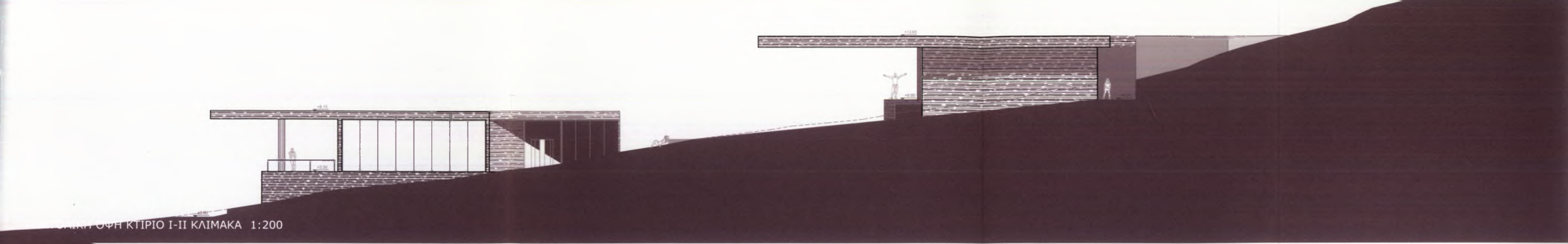
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟ II ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

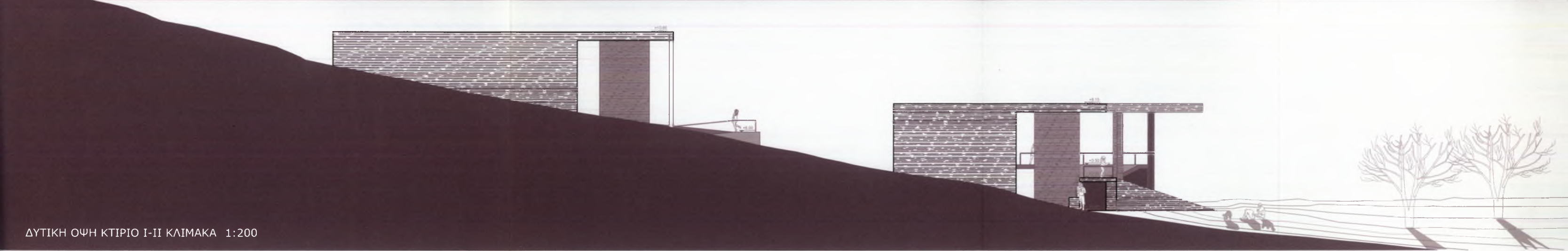
ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟ III ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟ III ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟ I-II ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

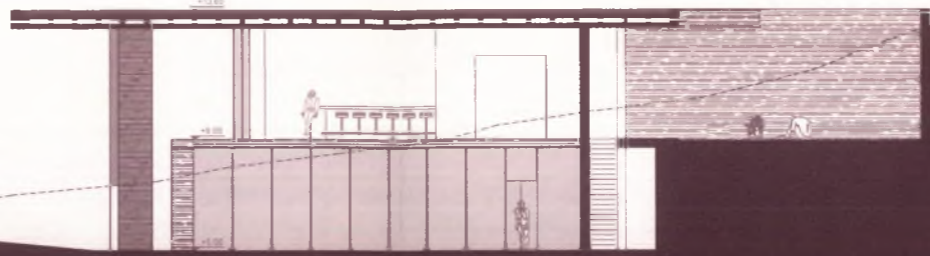
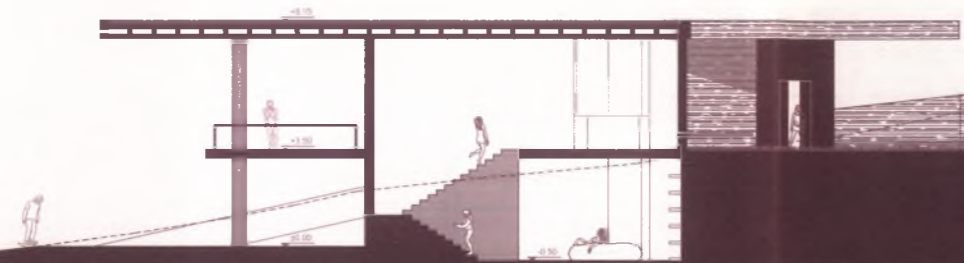

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟ I-II ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟ III ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

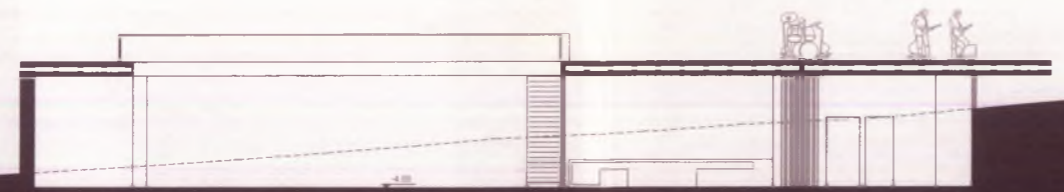
ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟ III ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

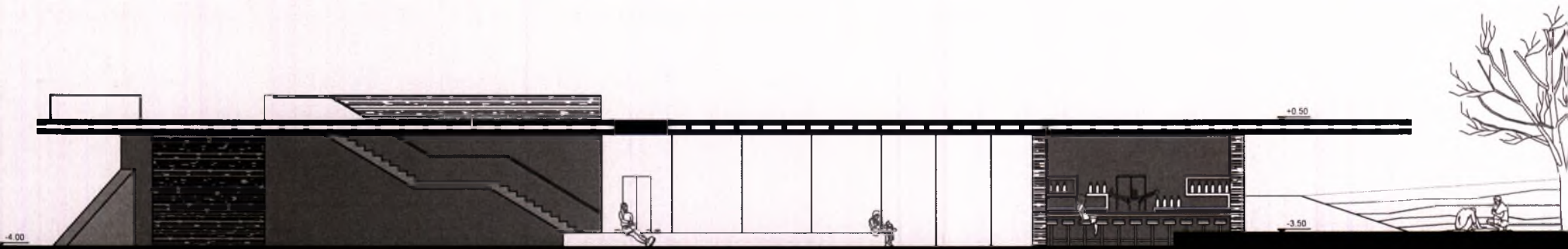
ΤΟΜΗ ΑΑ ΚΤΙΡΙΟ I-II ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

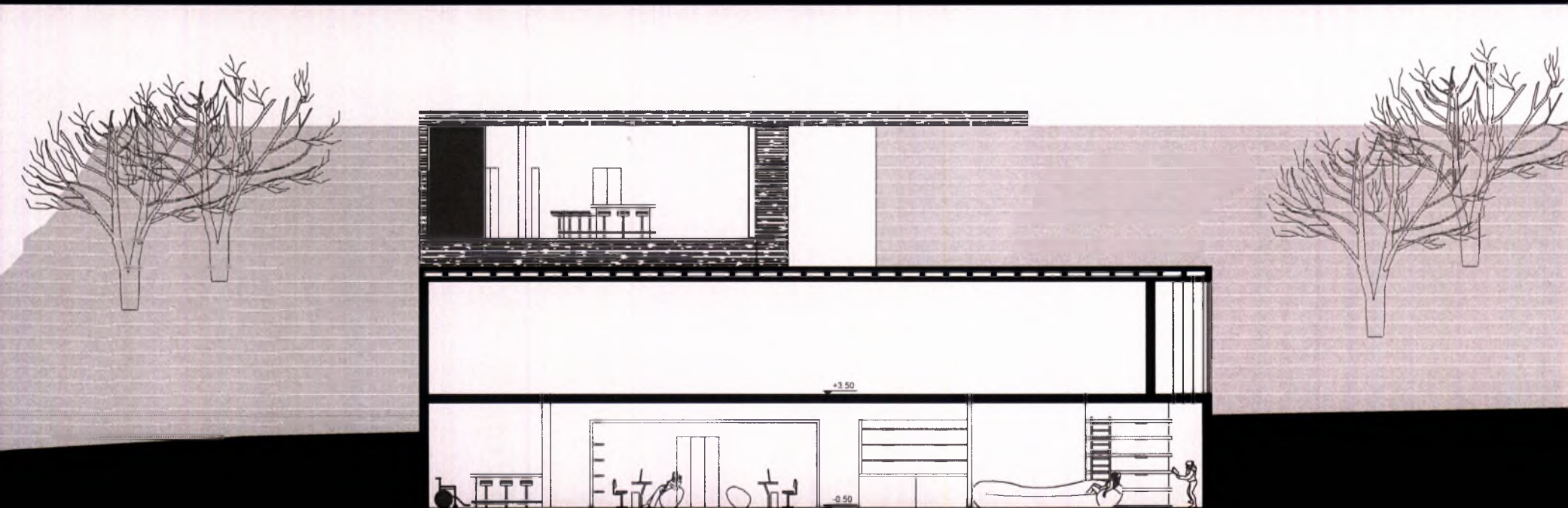
ΤΟΜΗ ΓΓ ΚΤΙΡΙΟ I-II ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

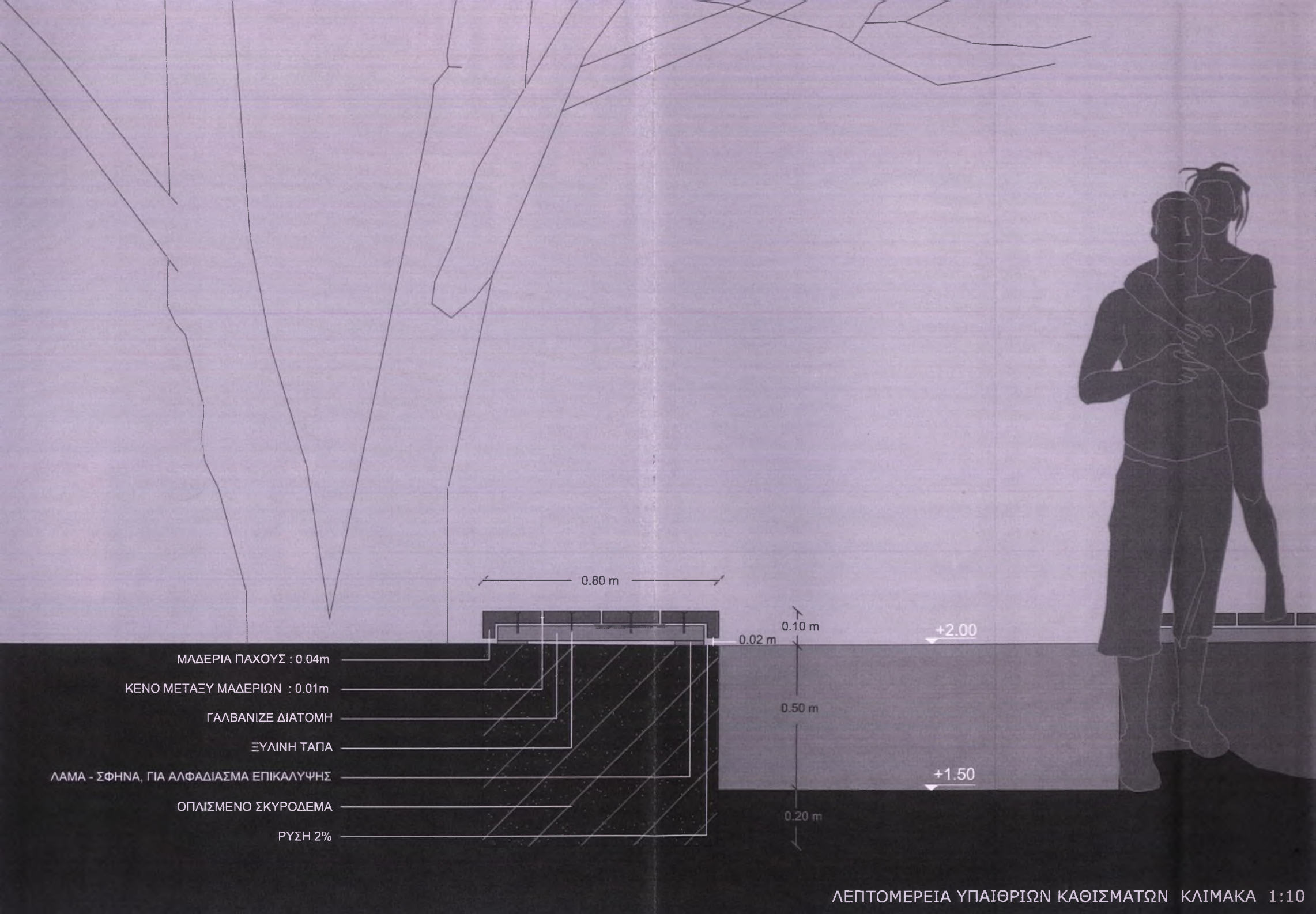
ΤΟΜΗ ΑΑ ΚΤΙΡΙΟ III ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

TOMH BB ΚΤΙΡΙΟ III ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

TOMH BB ΚΤΙΡΙΟ I ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200

0.80 m

0.10 m
0.02 m
+2.00

0.50 m

+1.50

0.20 m

ΜΑΔΕΡΙΑ ΠΑΧΟΥΣ : 0.04m

ΚΕΝΟ ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΔΕΡΙΩΝ : 0.01m

ΓΑΛΒΑΝΙΖΕ ΔΙΑΤΟΜΗ

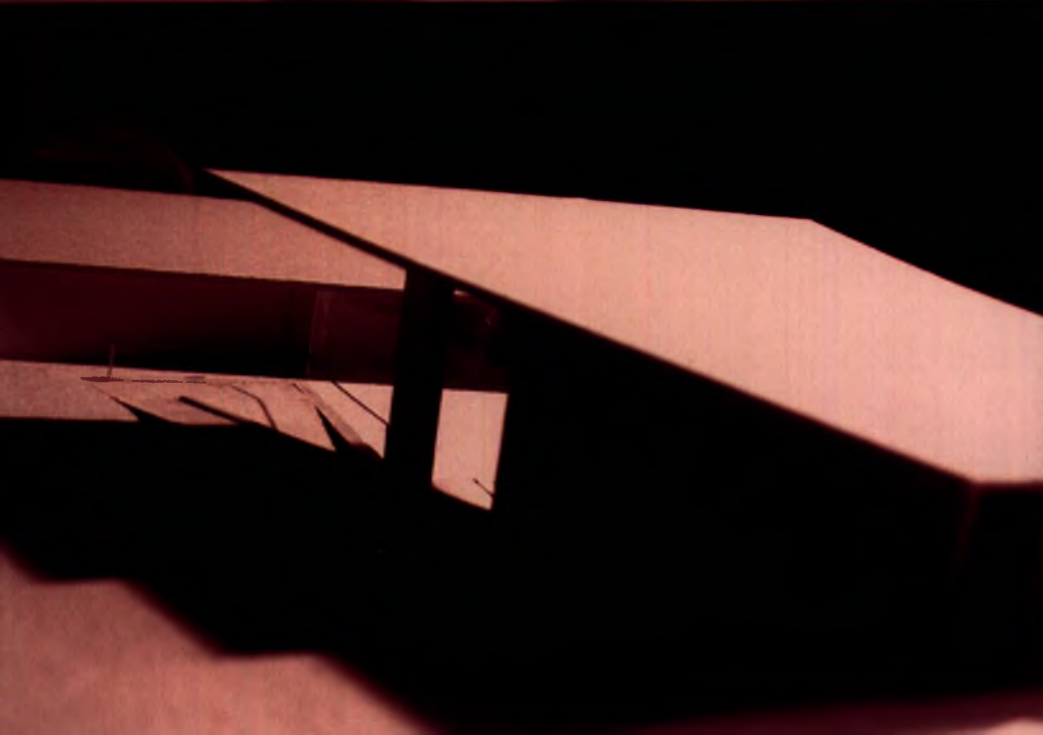
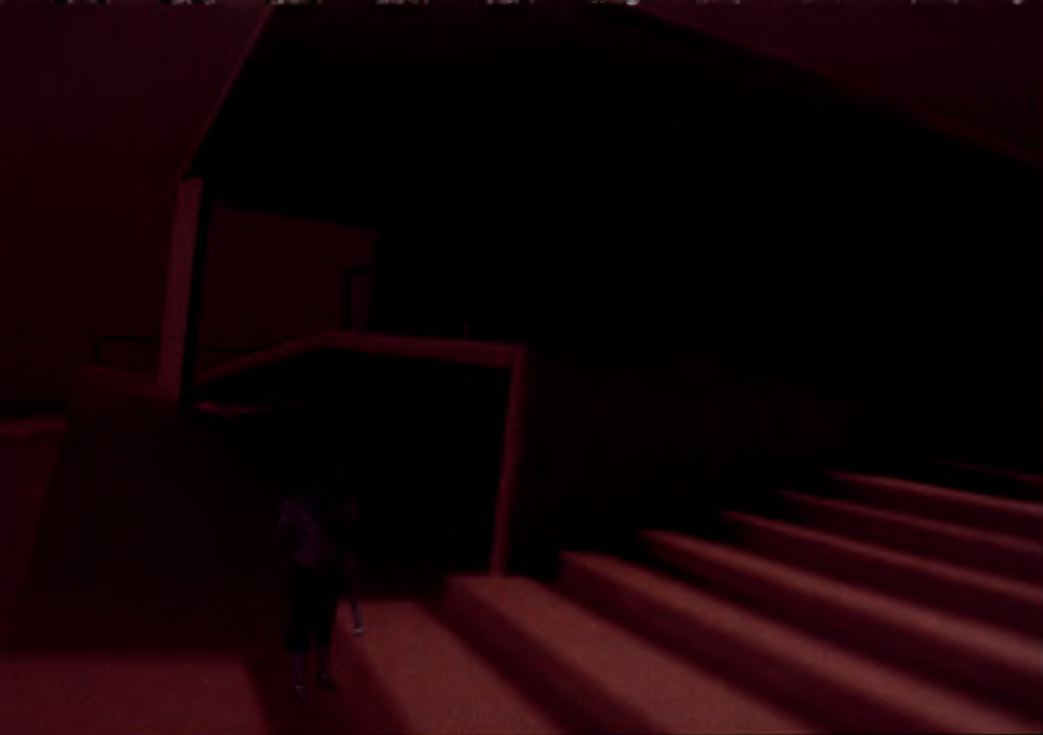
ΞΥΛΙΝΗ ΤΑΠΑ

ΛΑΜΑ - ΣΦΗΝΑ, ΓΙΑ ΑΛΦΑΔΙΑΣΜΑ ΕΠΙΚΑΛΥΨΗΣ

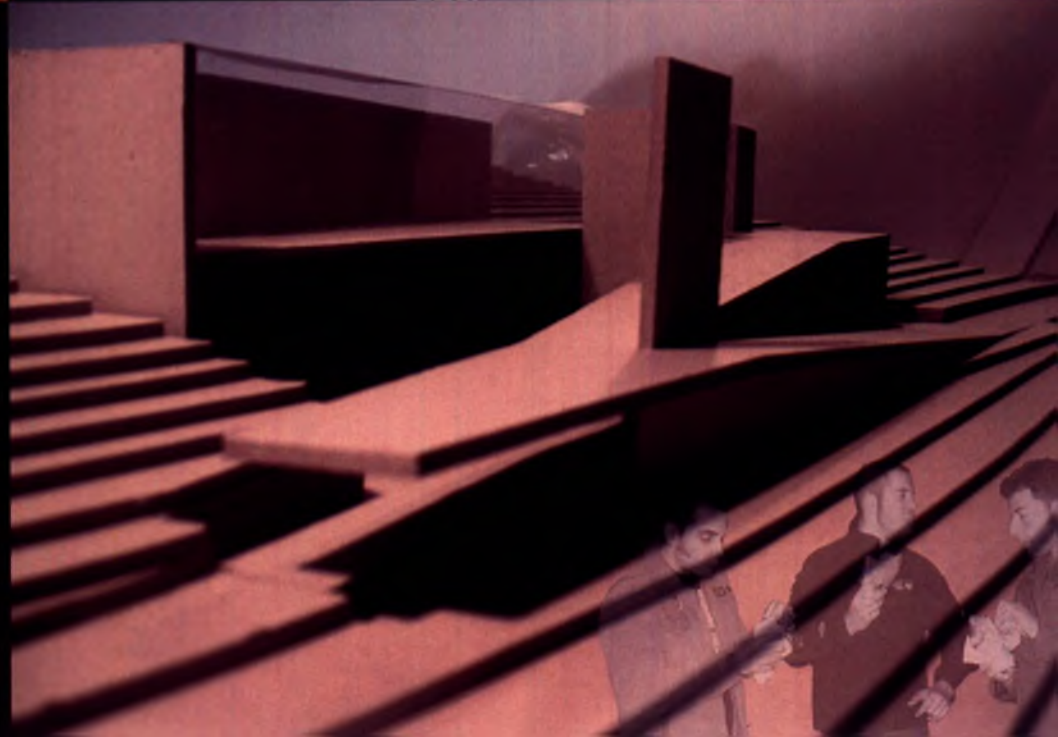
ΟΠΛΙΣΜΕΝΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ

ΡΥΣΗ 2%

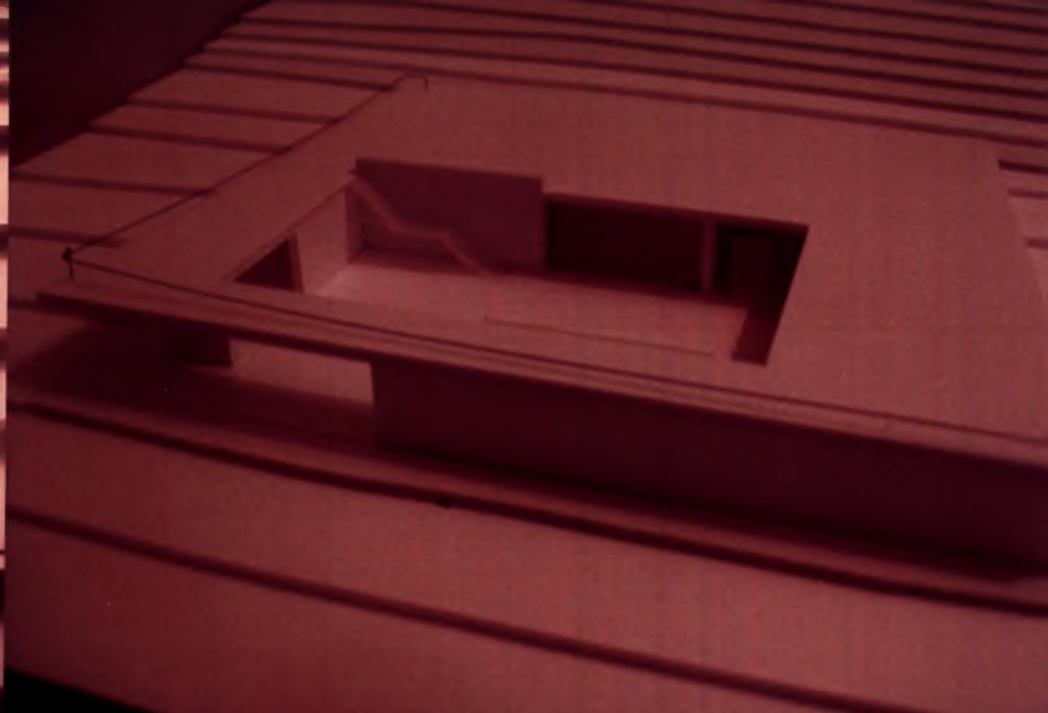

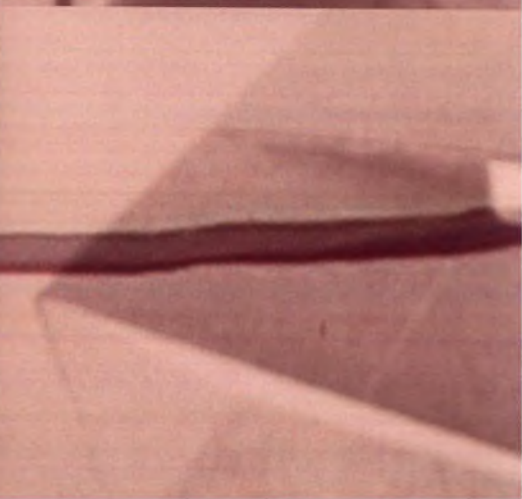
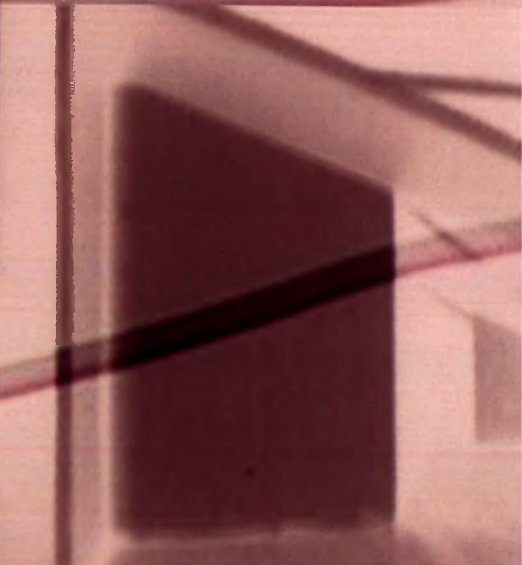
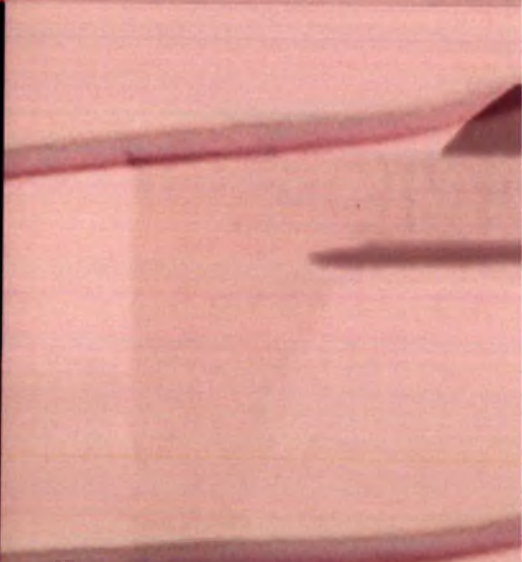

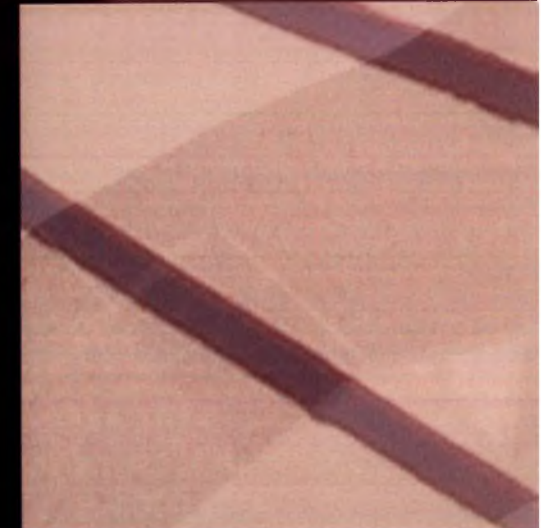
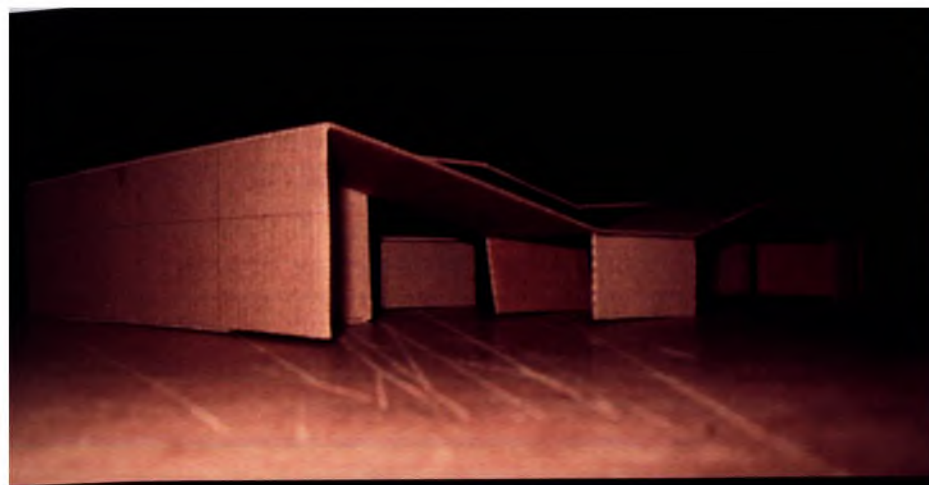

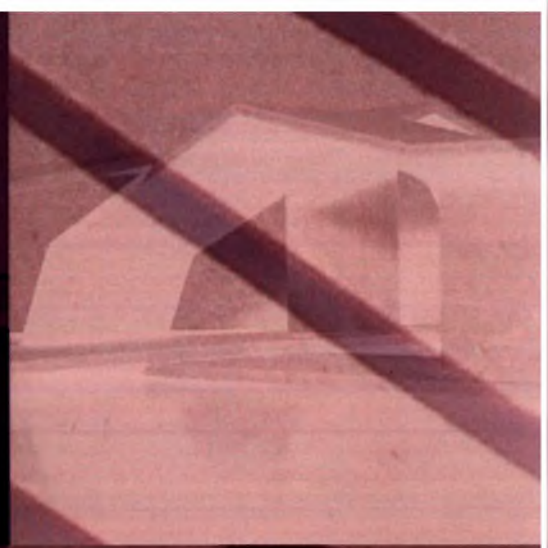

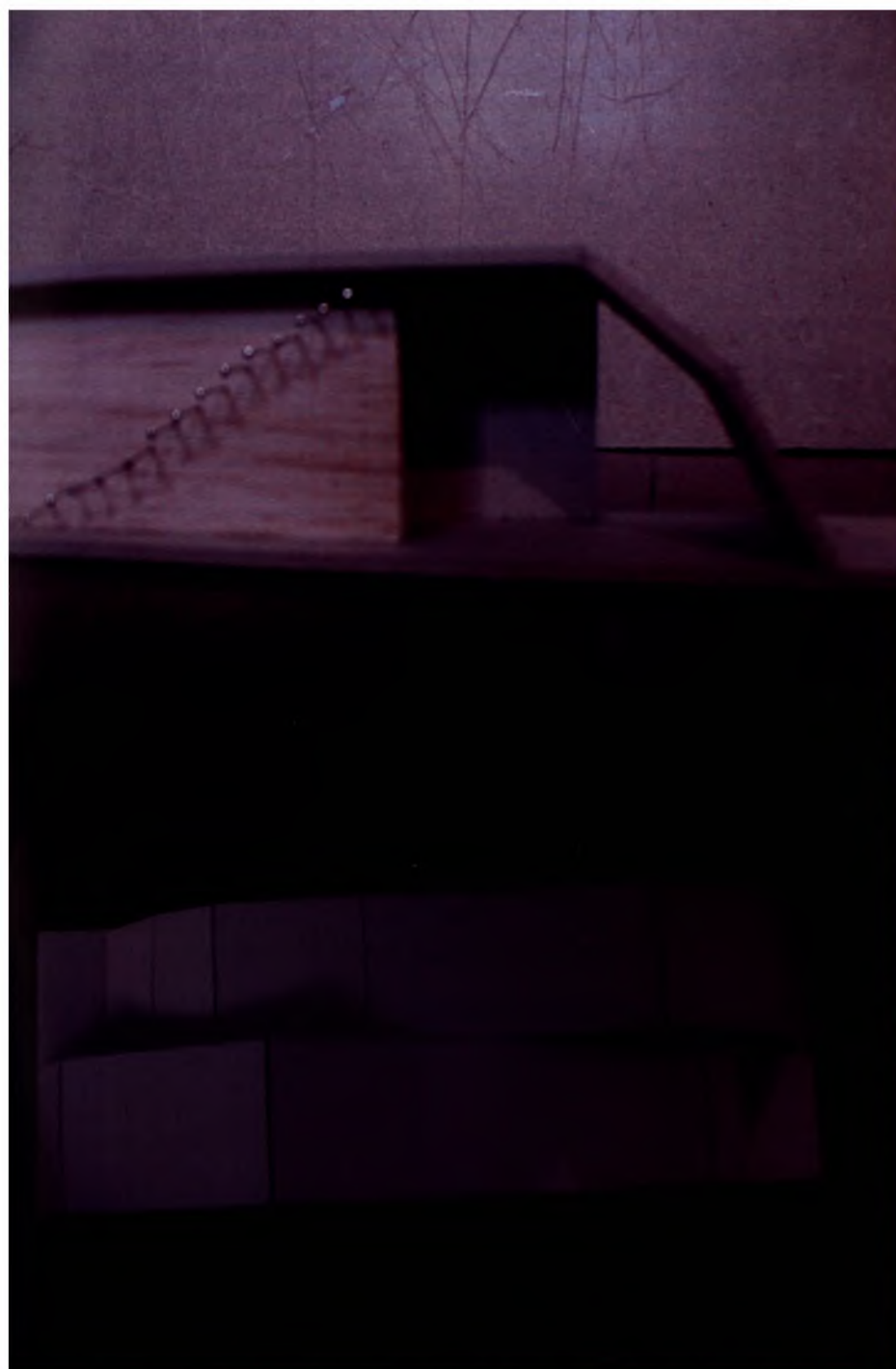

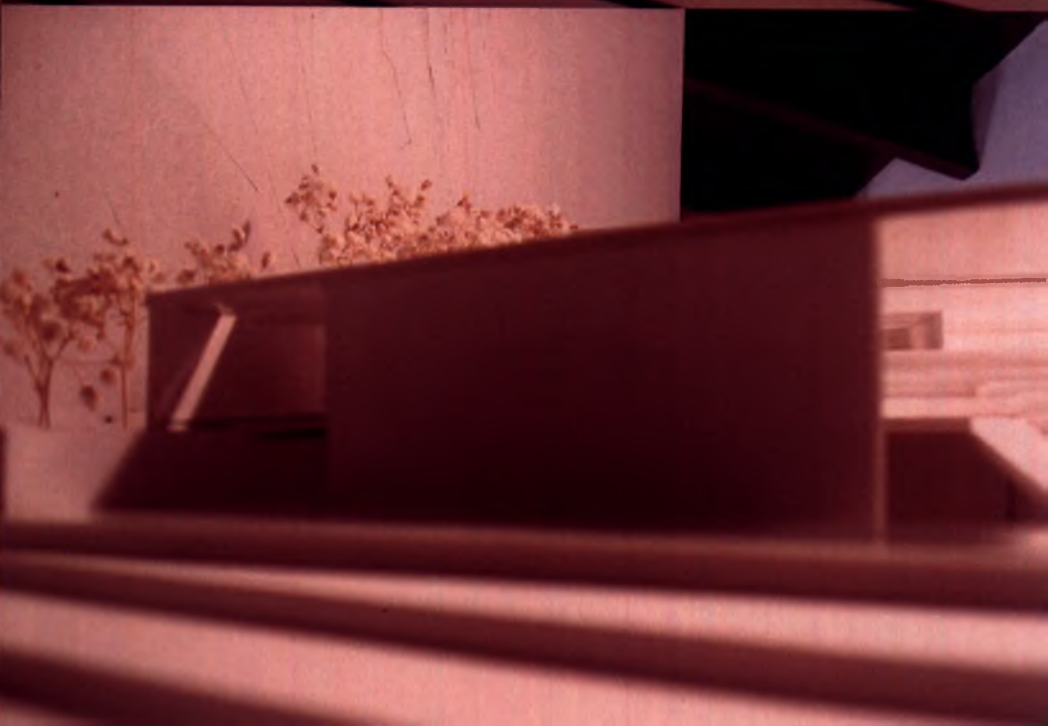
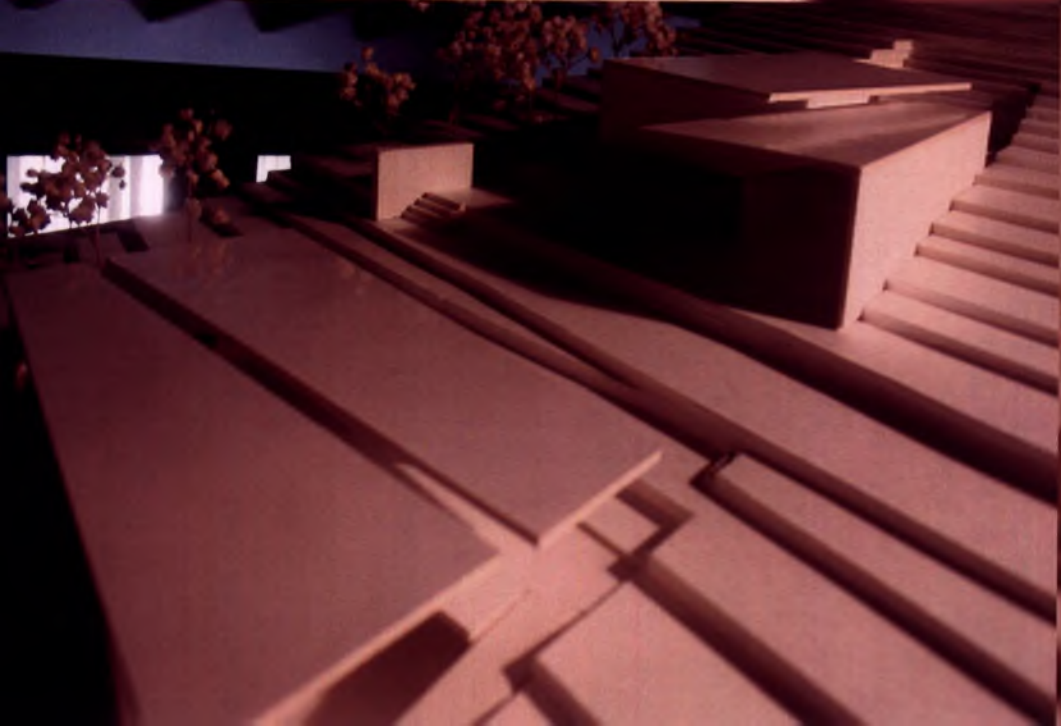
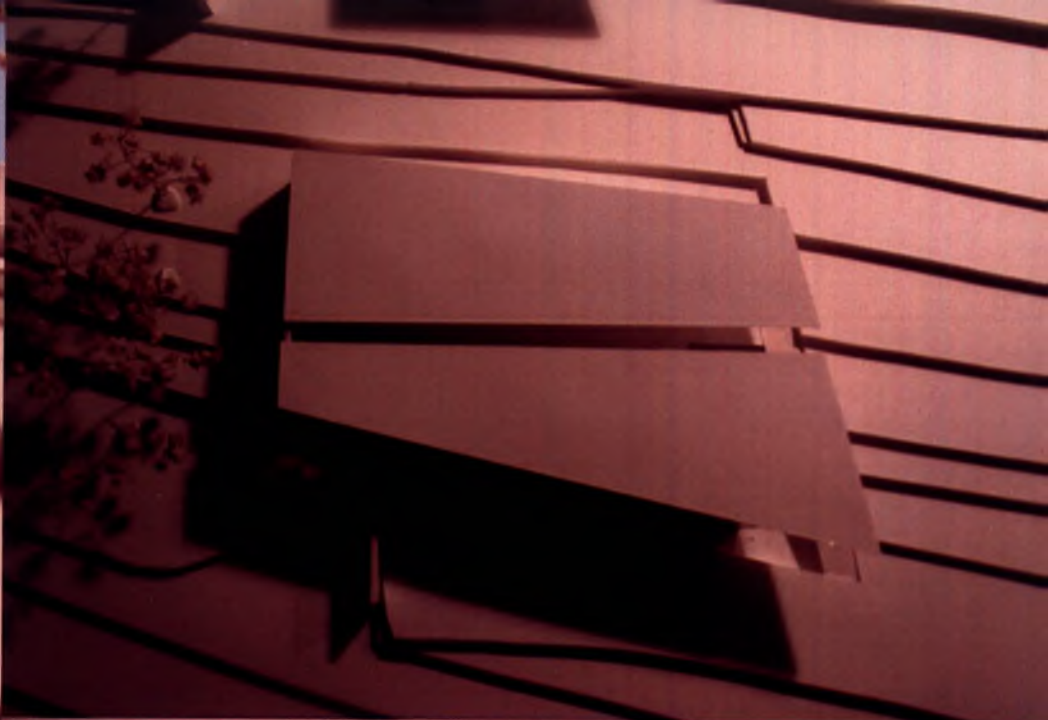
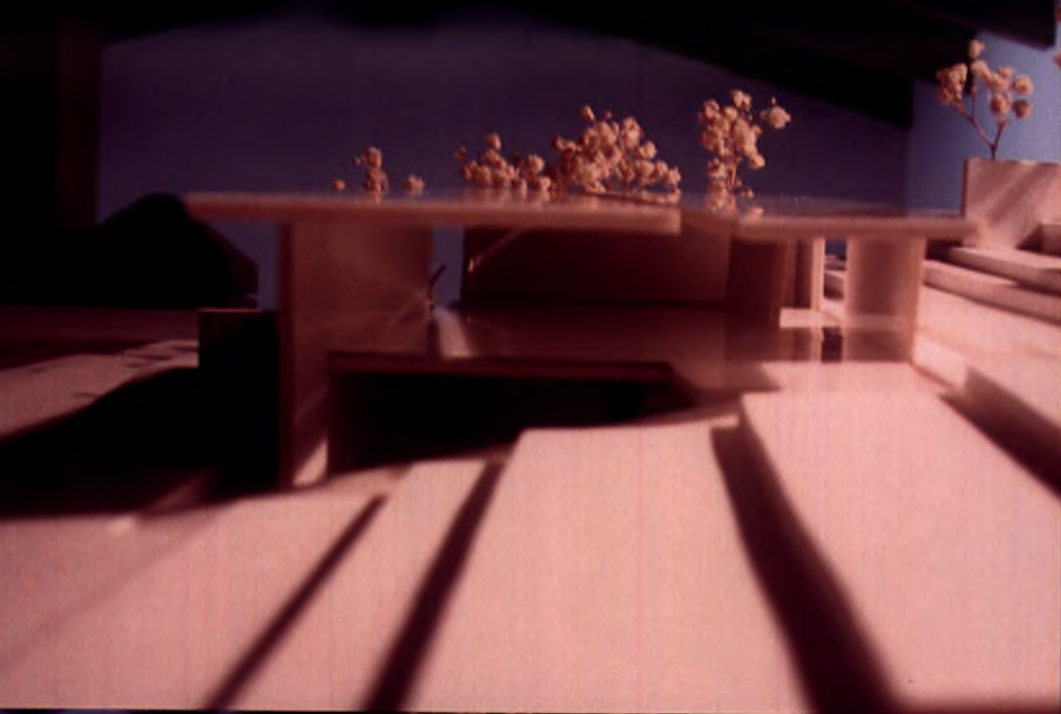

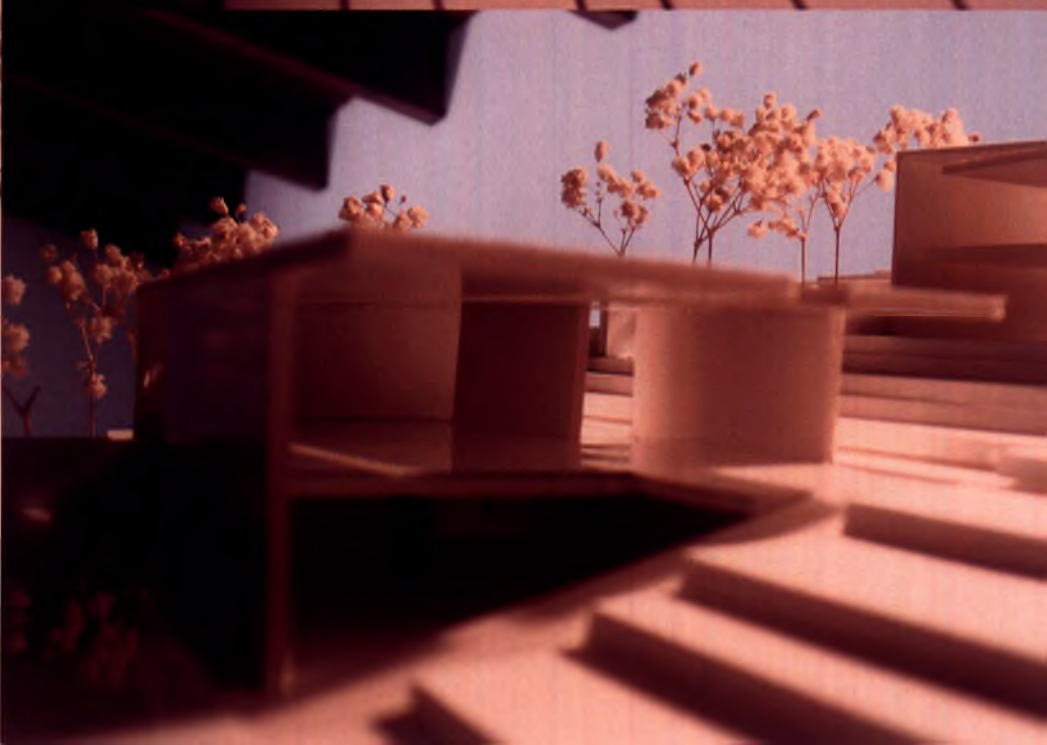
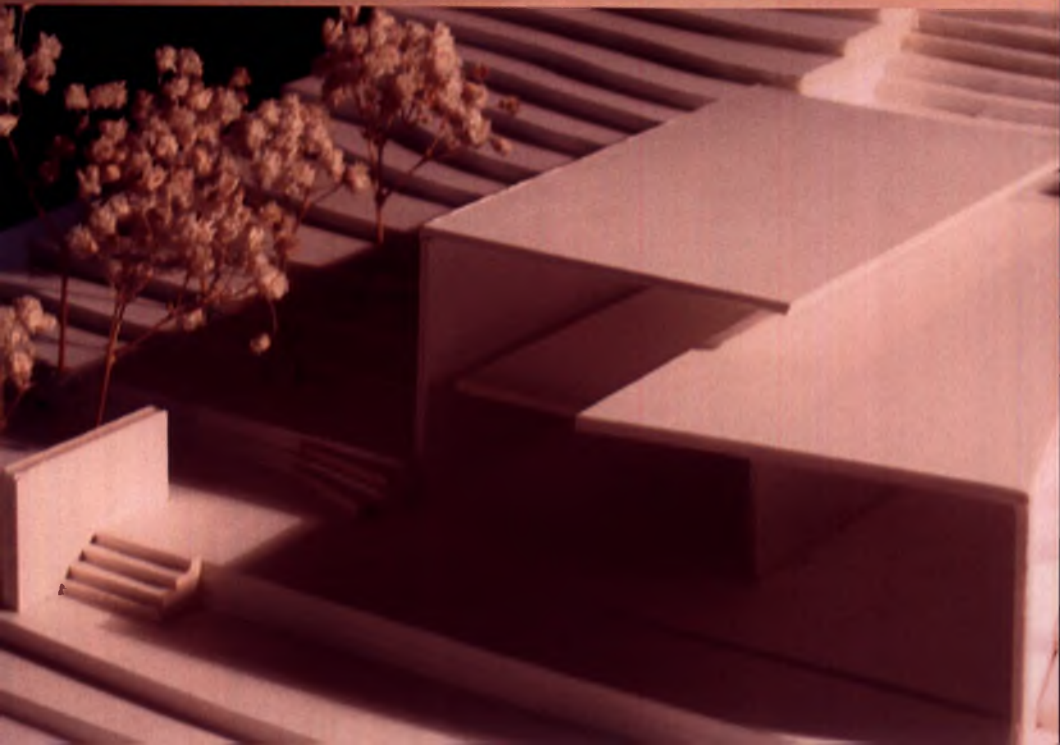
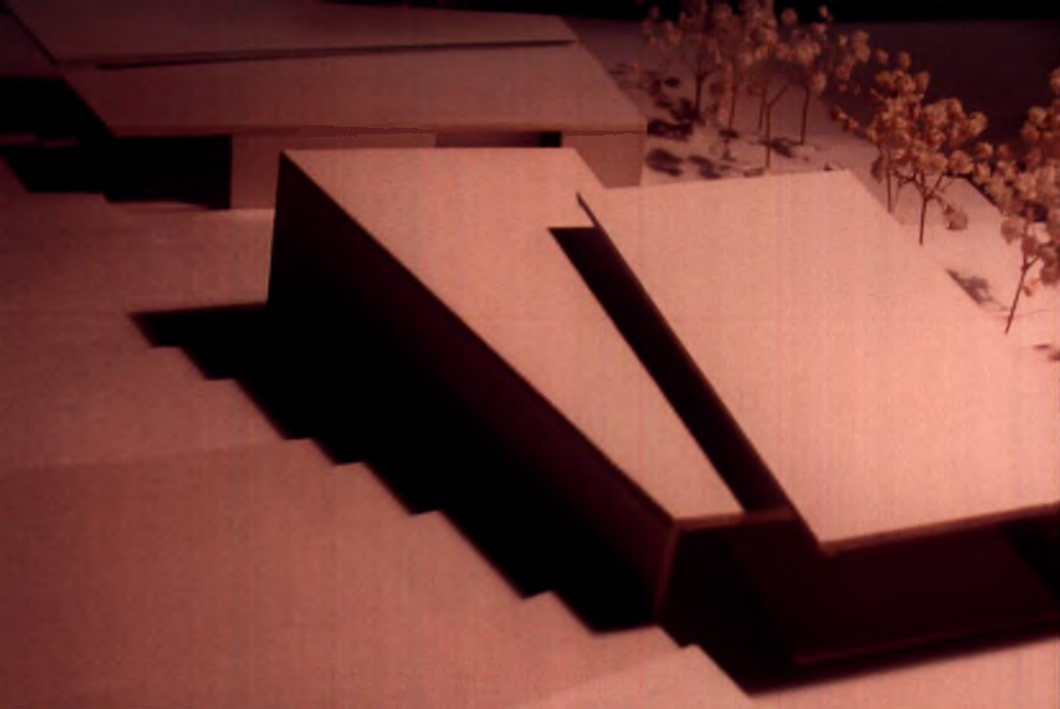

Η σπουδαιότητα της θέσης του λόφου της Γορίτσας που αναμφισβήτητα εξασφαλίζει τον πλήρη έλεγχο στις δυτικές πεδιάδες αλλά κυρίως εξασφαλίζει τον πλήρη έλεγχο της θάλασσας εντυπωσίασε τους Μακεδόνες που διέβλεψαν στο χώρο μια σπουδαία στρατηγική θέση και αποφάσισαν να κτίσουν εκεί στα μέσα του 4^{ου} αιώνα π.Χ. μια οχυρή πόλη (3.000-3.500 κατοίκων) που θα μπορούσε από μόνη της να κρατήσει όλη την άμυνα της περιοχής. Κατασκευάστηκαν πύλες στα βόρεια και ανατολικά για να μπορούν να ελέγχουν τη διέλευση ανθρώπων και εμπορευμάτων, στα δυτικά για να υπάρχει πρόσβαση στη θάλασσα και στα νότια για να εξυπηρετούνται στρατιωτικοί σκοποί. Η πόλη δομήθηκε βάσει του Ιπποδάμειου συστήματος. Κατοικήθηκε από το 350-250 π.Χ. και κατόπιν εγκαταλείφθηκε διότι ο Δημήτριος ο Πολιορκητής διέταξε τον εποικισμό της Δημητριάδας. Από τη θέση αυτή η θέα είναι πανοραμική προς την πόλη και το λιμάνι του Βόλου. Τα ερείπια της πόλης αυτής είναι σήμερα ορατά πάνω στην κορυφή του λόφου, όπου το 1950 είχε φυτευτεί με πεύκα, τα οποία είχαν εν μέρει καλύψει τα ίχνη της αρχαίας πόλης. Μετά την μεγάλη πυρκαγιά του 1996 η οποία έκαψε τον πευκώνα, που αποτελούσε τον μοναδικό πνεύμονα πρασίνου ανάμεσα στο εργοστάσιο της ΑΓΕΤ και το πολεοδομικό συγκρότημα του Βόλου, ήρθαν στο φως ακόμη περισσότερα ερείπια καθώς και το πρόβλημα της εκ νέου, ή μη δενδροφύτευσης του λόφου. Στην αρχαιότητα, πριν από τους ιστορικούς χρόνους, ο λόφος της Γορίτσας ήταν κατάφυτος. Στις πηγές αναφέρεται (Ηρακλείδης ΙΙ, 1) ότι ήταν καλυμμένος με πυκνή βλάστηση αφού το Πήλιο περιγράφεται σαν βουνό με «λασιωτάτη ρίζα». Όμως όταν κτίστηκε η πόλη του 4^{ου} αιώνα π.Χ. ο λόφος φαίνεται ότι ήταν πάλι γυμνός γιατί τα ερείπια θεμελιώθηκαν αμέσως πάνω στο βράχο, αφού δεν υπήρχε καθόλου επίχωση. Από τότε εικάζεται ότι ο λόφος δεν ξαναφυτεύτηκε ποτέ. Οι παλιοί περιηγητές του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα που περιγράφουν τα αρχαία ερείπια δεν αναφέρουν πουθενά ότι ο λόφος είχε δέντρα ή κάποιο είδος καλλιέργειας, δεδομένου ότι στο λόφο δεν δημιουργήθηκαν ποτέ επιχώσεις και τίποτα δεν κάλυψε τα ερείπια του 4^{ου} αιώνα π.Χ.

(Αναφέρεται από τον E.Dodwell[-1819- ότι στο λόφο της Γορίτσας βρισκόταν η μυθική Ιωλκός.)
Μια ομάδα Ολλανδών αρχαιολόγων-1970- αναφέρει ότι ο λόφος της Γορίτσας υπήρξε μια στρατιωτική μακεδονική βάση. Την άποψη αυτή ανασκεύασαν λίγο αργότερα διαπιστώνοντας ότι ο οικισμός είχε αστικό χαρακτήρα.

Τα τείχη της πόλης κτίστηκαν πιθανότατα από τον Κάσσανδρο στα χρόνια ανάμεσα στο 316 και 298 π.Χ. Ο παλμός της ζωής στην πόλη αυτή σταμάτησε σύντομα και οι κάτοικοί της συνοικίστηκαν περί το 294 π.Χ. στην πόλη της αρχαίας Δημητριάδας, σε ένα λόφο στην απέναντι ακτή του Παγασητικού κόλπου. Έτσι η πόλη της Γορίτσας εγκαταλείφθηκε σιγά - σιγά ως το 250 π.Χ. και έκτοτε δεν ξανακατοικήθηκε. Έτσι σήμερα έχουμε ένα μοναδικό παράδειγμα μιας

αρχαίας πόλης του 4^{ου} αιώνα π.Χ. που έμεινε ανοιχτό μνημείο, χωρίς μεταγενέστερες επεμβάσεις και που μπορεί να γίνει ένας θαυμάσιος αρχαιολογικός χώρος εύκολα κατανοητός στο σημερινό επισκέπτη.

Η αρχαία πόλη είναι κτισμένη στο πλάτωμα που δημιουργείται στην νοτιοανατολική πλευρά του λόφου. Τα τείχη της σώζονται σε όλο τους το μήκος 2.850m και είναι σήμερα ορατά. Έχουν κτιστεί εξολοκλήρου κατά το ψευδοισόδομο σύστημα από ντόπιο σβεστόλιθο που αφαιρέθηκε πάνω από το λόφο, από τα σημεία κοντά στο τείχος. Έτσι το τείχος κτίστηκε χωρίς μεγάλο κόστος όλο μαζί βάσει ενός ενιαίου σχεδίου. Έχει μια σειρά από 33 πύργους τοποθετημένους σε άνισες αποστάσεις μεταξύ τους καθώς υπήρχαν και σημεία που είχαν φυσική οχύρωση. Οι πύργοι ήταν κτισμένοι κυρίως σε θέσεις που έλεγχαν την περιοχή και βέβαια και στις 3 πύλες του τείχους που χρειάζονταν ιδιαίτερη προστασία. Ιδιαίτερη προστασία χρειάζονταν κυρίως η βόρεια πύλη γιατί βρισκόταν στο πιο ευάλωτο σημείο του λόφου, εκεί που ο χώρος της Γορίτσας ενώνεται με ένα στενό λαιμό με τον όγκο του Πηλίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- B. Dodwell, *A Tour Through Greece* (1819) II 90.
W. M. Leake, *Nor. Gr.* (1835) IV 363, 375.
R. Kent, *AJA* (1905) 166-69^P; C. Fredrich, "Demetrias," *AM* 30 (1905) 221-44 (with notes by A.J.B. Wace)^{P1}
S. Arvanitopoulos, *Praktika* (1907) 171-74.
F. Stählin, *Das Hellenische Thessalien* (1924) 75-77.
BCH 55 (1931) 489-91^I; E. Meyer in Stählin & Meyer, *Paqasai und Demetrias* (1934) 251-57^{MP1}
id., *RE* (1939) s.v. Orminion.
id., "Goritzza," *AM* 71 (1956) 98-100^{P1}.
P. Wrede, *AA* (1932) 151; T. Papazaphiri, "An Hellenistic Cist Grave from the Neighbourhood of Volo," *Thessalika* 4 (1962) 28-34^{P1}.
T. S. MACKAY.

ΠΗΓΕΣ

Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού.
Σηπλαιολογική Εταιρεία Αθηνών.
ΚΕΚΑΝΑΜ Βόλου.
ΣΠΙΡΕΡ Βόλου.
Νομαρχία Βόλου.
ΥΠΕΧΩΔΕ Δ/νση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, Τμήμα Φυσικού Περιβάλλοντος.
Internet.
Google Earth.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000091764

